

Π.Ν. Στάμου¹ (Ph.D. - Hist)

Έλληνες Ιππότες

Ρωσικού Πολεμικού Τάγματος του Αγ. Γεωργίου 4^{ης} Τάξεως

Ι. Το Στρατιωτικό - Πολεμικό Τάγμα του Αγίου Γεωργίου

Το Αυτοκρατορικό Στρατιωτικό Παράσημο του Τάγματος των Ιπποτών του Αγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου του Τροπαιοφόρου, *Το Τάγμα του Αγίου Γεωργίου*, όπως συνοπτικά αναφέρεται στη σχετική βιβλιογραφία, θεωρείται το μεγαλύτερο στρατιωτικό «βραβείο» της Ρωσικής Αυτοκρατορίας. Είχε σχεδιαστεί αποκλειστικά ως παράσημο αριστείας σε στρατιωτικές επιχειρήσεις «...για την κατά τον πόλεμο εναντίον του εχθρού επίδειξη αξιοθαύμαστου θάρρους, ή επίδειξη εξαιρετικής πολεμικής τέχνης...»².

Ειδικότερα το Τάγμα Ιπποτών 4^{ης} Τάξεως εκτός από το πεδίο των επιχειρήσεων απονέμονταν και σε αυτούς που σταδιοδρομούσαν «... στην Υπηρεσία και στα πεδία 25 έτη από την προαγωγή ως ανώτερος αξιωματικός...» ή και «..για τη συμμετοχή αξιωματικών σε 18 ναυτικές εκστρατείες ...»³.

Στο Τάγμα του Αγίου Γεωργίου περιλαμβάνονται 4 Τάξεις, ανάλογα με το βαθμό του αξιωματικού στον οποίο απονέμονται.

Το παράσημο ιδρύθηκε στις 26 Νοεμβρίου/⁴ 7 Δεκεμβρίου 1769 από την Αυτοκράτειρα Αικατερίνη II, τη Μεγάλη. Η Μεγάλη Αικατερίνη με τη θέσπιση αυτού του υψηλού στρατιωτικού παρασήμου θέλησε κυρίως να τιμήσει τους αξιωματικούς που διακρίνονταν στα πεδία των μαχών.

¹ Αν. Αξιωματικός ΠΝε.α., Γεν. Γραμματέας Κέντρου Ελληνο-Ρωσικών Ιστορικών Ερευνών (ΚΕΡΙΕ).

² Κανονισμός Στρατιωτικού παρασήμου Τάγματος Αγ. Γεωργίου, *СТАТУТ ВОЕННОГО ОРДЕНА СВЯТОГО ВЕЛИКОМУЧЕНИКА и ПОБЕДОНОСЦА ГЕОРГИЯ (1769 год)*

³ Ίδιο.

⁴ Παλαιό/νέο ημερολόγιο.



Το παράσημο Αγ. Γεωργίου 1^{ης} Τάξεως

Το παράσημο του Τάγματος αυτού έχει απονεμηθεί σε πάνω από 10 χιλιάδες αξιωματικούς που πολέμησαν κάτω από τη ρωσική σημαία. Η υψηλότερη 1^η Τάξη απονεμήθηκε συνολικά σε 25 αξιωματικούς (π.χ. σε Αυτοκράτορες, πρίγκιπες, στρατηγούς, ναυάρχους κ.ά.), από τους οποίους μόνον 4 κατείχαν και τις 4 Τάξεις του Παρασήμου. Η 2^η Τάξη έχει απονεμηθεί σε 125 αξιωματικούς⁵.



Πίνακας με τα σημερινά μετάλλια των 4 Τάξεων του Τάγματος του Αγίου Γεωργίου.

Το παράσημο 3^{ης} Τάξεως έχουν λάβει 10 Έλληνες αξιωματικοί του ρωσικού στρατεύματος, όπως φαίνονται στον πίνακα του Παραρτήματος.

Ο αξιωματικός στον οποίο απονέμονταν το παράσημο αυτό έφερε τον τίτλο του Ιππότη και κατατάσσονταν στις Τάξεις των Ευγενών της περιοχής του.

⁵ Περισσότερα στο "Orders of St. George". *Catholic Encyclopedia*. New York: Robert Appleton Company. 1913.

Το παράσημο είχε καταργηθεί κατά την περίοδο της Σοβιετικής Ένωσης και επανήλθε σε ισχύ από τις 8 Αυγούστου 2000 ως παράσημο της Ρωσικής Ομοσπονδίας⁶.

Το στρατιωτικό Τάγμα των Ιπποτών του Αγίου Γεωργίου φέρει την επίσημη ονομασία ως *Ανώτερο Στρατιωτικό Τάγμα Της Στρατιωτικής Αξίας* και περιέχει το ρητό «*Για την αφοσίωση και την ανδρεία*». Το μετάλλιο του παρασήμου αποτελείται από χρυσό σταυρό επενδεδυμένο με σμάλτο. Ο Αστέρας του παρασήμου (1^{ης} Τάξεως) είναι χρυσός και φέρει 4 διαμάντια. Η ταινία (μινιατούρα) του Παρασήμου αποτελείται από γραμμές κίτρινες και μαύρες.⁷



Η μινιατούρα

Μία παραλλαγή του Τάγματος του Αγ. Γεωργίου που απονέμονταν στις κατώτερες βαθμίδες των υπαξιωματικών και στρατιωτών με την ονομασία *Σταυρός του Γεωργίου* καθιερώθηκε από τον τσάρο Αλέξανδρο Α' στις 13/25 Φεβρουαρίου 1807 και απονεμόταν για «*απτόητο θάρρος*»⁸. Για τις κατώτερες βαθμίδες το ρητό από 1807 μέχρι 1917 έγινε «*Για την εξαιρετική γενναιότητα στη μάχη εναντίον του εχθρού*».

⁶ Πρώτη απονομή στις 12 Αυγούστου 2008. Το Διάταγμα της στο <http://document.kremlin.ru/doc.asp?ID=47402&PSC=1&PT=3&Page=1>

⁷ Για περισσότερα στα *Спаский И.Г. Иностранные и русские ордена до 1917 года* — СПб: Дорваль, 1993. — С. 196, с илл. — ISBN 5-8308-0042-X και *Кузнецов А. А. Ордена и медали России* — М.: Издательство МГУ, 1985. — С. 22—26. — 174 с. — 50 000 экз. Επίσης βλ. *Военный орден святаго великомученика и победоносца Георгия: именные списки 1769 - 1920; biobibliograficheskii spravochnik / otvetstvennyi sostavitel' V. M. Shabanov. Moskva 2004.*

⁸ Βλ. σχετικό ουκάζιτο στο <http://sites.google.com/site/georgievskiiikrest/home/georgievskii-krest-5>



Τα παράσημα της Ρωσικής Αυτοκρατορίας, κατάταξη αξίας. 3^ο στη σειρά το Τάγμα του Αγίου Γεωργίου, το μόνο που ονομάζεται «πολεμικό»⁹.

Σήμερα υπάρχουν στη ρωσική βιβλιογραφία επίσημοι κατάλογοι των κατόχων του Τάγματος των Ιπποτών του Αγίου Γεωργίου. Ως πιο σημαντικοί αναφέρονται οι ακόλουθοι :

Κατάλογος Β. Κ. Sudravsko: *Ιππότες του Τάγματος του Αγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου του Τροπαιοφόρου.*



Το παράσημο του Τάγματος Αγ. Γεωργίου της Ρωσικής Ομοσπονδίας

⁹ Указ Президиума Верховного Совета Российской Федерации "О государственных наградах Российской Федерации" 1992.

Ο Κατάλογος καλύπτει περίπου 140 χρόνια (1769-1909) και περιλαμβάνει τον αριθμό σειράς απονομής, το επίθετο, το όνομα και το πατρώνυμο του Ιππότη (Cavaliers), τον αριθμό πρωτοκόλλου της πράξης απονομής, την ημερομηνία απονομής, το βαθμό του Ιππότη και τη θέση κατά το χρόνο απονομής του παρασήμου, και για ορισμένους κατόχους την ημερομηνία θανάτου. Το μειονέκτημα αυτού του καταλόγου είναι ότι δεν περιλαμβάνει το συνολικό αριθμό των δικαιούχων, στους οποίους απονεμήθηκε το Τάγμα της 4ης Τάξεως, την αρχαιότητα του βαθμού και την πολεμική εκστρατεία.

Ο Κατάλογος Sudravsko είναι επίσημη έκδοση του Ρωσικού Υπουργείου Στρατιωτικών.

Κατάλογος B. Stepanov και NN. I. Grigorovitch , που περιλαμβάνεται στο βιβλίο *"Εις μνήμη των εκατό χρόνων του Αυτοκρατορικού Στρατιωτικού Τάγματος του Αγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου του Τροπαιοφόρου (1769-1869)"*, Αγία Πετρούπολη, 1869.

Σε ότι αφορά στους Ιππότες του Τάγματος 1^{ης}, 2^{ης} και 3^{ης} Τάξεως το πλαίσιο είναι ταυτόσημο με τα δεδομένα του Καταλόγου Sudravsko. Σε ότι αφορά στους της 4^{ης} Τάξεως η ταξινόμηση είναι πολύ καλύτερη μέχρι 30 Αυγούστου 1869 και περιλαμβάνει 10.256 ονόματα. Ο Κατάλογος περιέχει τον αύξοντα αριθμό, ημερομηνία απονομής, το επίθετο, το όνομα και το πατρώνυμο, το βαθμό του Ιππότη και αναφορά στο θάνατό του (με τη μορφή του σημείου †).

Το Στρατιωτικό Τάγμα των Ιπποτών του Αγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου του Τροπαιοφόρου, Ονομαστικοί κατάλογοι 1769-1920¹⁰.

Το 2004 δημοσιεύθηκε ένα βιογραφικό βιβλίο, με αναφορά στη σχετική βιβλιογραφία και ένα Κατάλογο Ιπποτών Αγ. Γεωργίου στην έκδοση Νέα Υόρκη, "Ο Ρωσικός κόσμος", που συνέγραψε ο V.M. Shabanov. Ουσιαστικά περιέχει διορθωμένο Κατάλογο Ιπποτών για την περίοδο 1769-1869 του αντιστοίχου Καταλόγου Stepanov-Grigorovich.

¹⁰ Куксин И. Е. Рецензия на справочник Военный орден Святого Великомученика и Победоносца Георгия. Именные списки 1769-1920. Биобиблиографический справочник. Отв. сост. В. М. Шабанов. М., «Русский мир», 2004, 928 с.



Η Αικατερίνη Β' με το Τάγμα του Αγίου Γεωργίου, 1^{ης} Τάξεως, F. Rokotov 1770

II. Οι Έλληνες Ιππότες του Τάγματος Αγ. Γεωργίου 4^{ης} Τάξεως

Από την έρευνα στα Ρωσικά αρχεία (ΡΑ) προκύπτει ότι τουλάχιστον 135 Έλληνες, ή/και Ρώσοι ελληνικής καταγωγής, αξιωματικοί έχουν τιμηθεί με το ανώτερο αυτό στρατιωτικό παράσημο. Θεωρούμε υποχρέωσή μας να αναδείξουμε τα ονόματα αυτών των Ελλήνων ηρώων, που πολέμησαν για τη νέα τους πατρίδα, τιμώντας συγχρόνως και την Ελλάδα. Θεωρούμε δηλαδή καθήκον μας να αναφερθούμε στην ιστορία¹¹ αυτών των Ελλήνων, που τελικά με τη πολεμική συνεισφορά τους στις ρωσικές τάξεις έγραψαν συγχρόνως το όνομά τους στις σελίδες της ιστορίας των δύο χωρών.

Σημειώνεται ότι στο όνομα των τιμηθέντων αξιωματικών τιμούμε και αναφερόμαστε και στους άγνωστους Έλληνες πολεμιστές κατώτερων βαθμίδων, υπαξιωματικούς και στρατιώτες-ναύτες, οι οποίοι έχουν λάβει το αντίστοιχο στρατιωτικό παράσημο, αλλά δυστυχώς μέχρι σήμερα δεν έχουμε εντοπίσει στα ΡΑ Καταλόγους με τα ονόματά τους.

Παρουσιάζεται λοιπόν πιο κάτω ο Κατάλογος, τον οποίο έχουμε καταρτίσει μετά από επεξεργασία του αντιστοίχου Καταλόγου του Β. Κ. Sudravsko, για τους Έλληνες αξιωματικούς, τις προσωπικότητες στους οποίους έχει απονεμηθεί το ανώτερο αυτό Παράσημο. Η σειρά παρουσιάσεως στον κατάλογο είναι αλφαβητική.

¹¹ Πέρα από την αναφορά των στοιχείων του Καταλόγου, για όσους διατίθενται περισσότερα στοιχεία αναφέρονται σε αντίστοιχα Παραρτήματα.

Στον Κατάλογο δίδεται κατά σειρά το επίθετο, το όνομα και το πατρώνυμο, ο βαθμός κατά τον χρόνο της απονομής. Επίσης δίδεται ο αριθμός του καταλόγου κατάταξης κατά Grigorovits-Stapanov¹². Οι αριθμοί στις παρενθέσεις προέρχονται από τον κατάλογο κατάταξης κατά Sudravnkov¹³. Έπεται η ημερομηνία απονομής.



Εικόνα γνήσιου παρασήμου του Τάγματος του Αγ. Γεωργίου 4^{ης} Τάξεως, όπως ήταν κατά την περίοδο απονομής

III. Κατάλογος Ελλήνων αξιωματικών ιπποτών Αγ. Γεωργίου 4ης Τάξεως

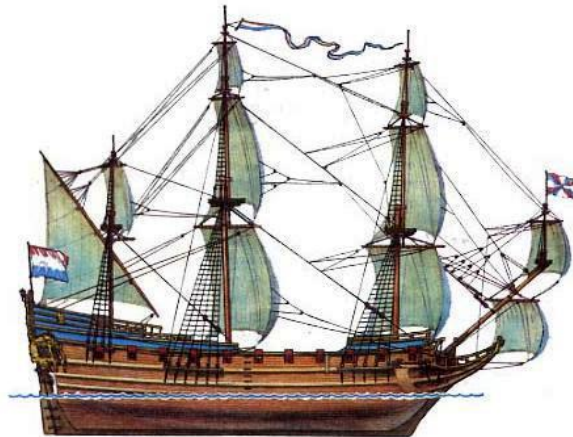
Γράμμα Α

1. Αδαμόπουλος Παντελής του Αναστασίου (Адамопуло, Пантелеѣмон – Пантелеѣ- Анастасъевич), Πλωτάρχης, № 1675, 5 Φεβρουαρίου 1806.
2. Αλεξιανός Αντώνης του Παύλου (Алексиано, Антон Павлович), Αντιπλοίαρχος, № 584, 26 Νοεμβρίου 1788.
3. Αλεξιανός Παναγιώτης (Алексиано, Панагиоти), λοχαγός, № 194 (166), 8 Σεπτεμβρίου 1772.
4. Αναστόπουλος Παντελής του Αντωνίου (Анастопуло, Пантелеѣ Антонович), αντιπλοίαρχος, № 1670, 5 Φεβρουαρίου 1806.
5. Αντύπας Ιωάννης του Συμεών (Антипа, Иван Семёнович), πλωτάρχης, № 9788, 26 Νοεμβρίου 1855.
6. Αντύπας Συμεών του Ανδρέα (Антипа, Семён Андреевич), Αντιπλοίαρχος, № 4234, 25 Δεκεμβρίου 1828.

¹² <http://partners.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/476594>

¹³ <http://george-orden.narod.ru/ordgrg4st.html>

7. Αρκάς Ζαχαρίας του Ανδρέα (Аркас, Захар Андреевич), πλωτάρχης, № 5493, 6 Δεκεμβρίου 1836.
8. Αρκάς Ιωάννης του Ανδρέα (Аркас, Иван Андреевич), πλωτάρχης, № 5090, 3 Δεκεμβρίου 1834.
9. Αρκάς Νικόλαος του Ανδρέα (Аркас, Николай Андреевич), αντιπλοίαρχος, № 9028, 1 Φεβρουαρίου 1852.



Γράμμα Β

10. Βαλάσογλου Παντελής του Ιωάννου (Баласогло, Пантелей Иванович), αντιπλοίαρχος, № 4880, 25 Δεκεμβρίου 1833.
11. Βαλσάμης Δημητριος του Ιγκόρ (Бальзами, Дмитрий Егорович), λοχαγός, № 1683, 5 Φεβρουαρίου 1806.
12. Βαρδάκης (ή Βαρδάκας?) Ιωάννης του Γρηγορίου (Бардаки, Иван Григорьевич), πλωτάρχης, № 886 (460), 19 Φεβρουαρίου 1792.
13. Βαρδάκης (ή Βαρδάκας?) Μιχαήλ του Ιωάννου (Бардаки, Михаил Иванович), αντιπλοίαρχος, № 6562, 5 Δεκεμβρίου 1841.
14. Μπεφάνης Ιγκόρ¹⁴ του Ιωάννου (Бефани, Егор Иванович), πλωτάρχης, № 3767, 26 Ιανουαρίου 1823.
15. Βελησάριος Σαράντος του Αθανασίου (Велизарий, Сарандо Афанасьевич), Πλωτάρχης, № 1882, 26 Νοεμβρίου 1807.
16. Βεργόπουλος Σπυρίδων του Ιωάννου (Вергопуло, Спиридон Иванович), ταγματάρχης, № 9834, 26 Νοεμβρίου 1855.

¹⁴ Το όνομα Ιγκόρ συναντάται και ως Γιεγκόρ και είναι σκανδιναβικής προέλευσης. Στη Ρωσία πολλοί Έλληνες βαπτισμένοι με το όνομα Γεώργιος χρησιμοποιούσαν το Ιγκόρ για να ρωσοποιούν φωνητικά το όνομά τους.

17. Βεργόπουλος Εμμανουήλ, του Ιωάννου (Βεργόπουλο, Эммануил Иванович), πλωτάρχης, № 4607, 16 Δεκεμβρίου 1831.
18. Βερνάρδος Ιγκόρ του Ανδρέα (Бернадос, Егор Андреевич), συνταγματάρχης, № 1335; 26 Νοεμβρίου 1802
19. Βερνάρδος Νικόλαος του Παντελή (Бернадос, Николай Пантелеймонович), συνταγματάρχης, № 8460, 26 Νοεμβρίου 1850.
20. Βερνάρδος Παντελής του Ιγκόρ (Бернадос, Пантелей Егорович), № 1347, 26 Νοεμβρίου 1802 .
21. Βήνκ(?) Ανεμπόδιστος του Χριστόφορου (Винк, Анемподист Христофорович), πλωτάρχης, № 8591, 26 Νοεμβρίου 1850.
22. Βλαστός Ιγκόρ του Ιωάννη (Властов, Егор Иванович), συνταγματάρχης, № 193, 30 Αυγούστου 1808 .

Γράμματα Γ Δ Ε

23. Γαβρήνος Ιωάννης του Ιγκόρ (Γαβρινο, Иван Егорович), πλωτάρχης; № 3762, 26 Νοεμβρίου 1823.
24. Γαβρήνος Ιωσήφ του Ιγκόρ (Γαβρινο, Иосиф Егорович), συνταγματάρχης, № 5166, 1 Δεκεμβρίου 1835.
25. Γαβρήνος Παύλος του Οσίππου (Γαβρινο, Павел Осипович), αντιπλοίαρχος, № 8905; 1 Φεβρουαρίου 1852.
26. Γαβρήνος Στέφανος (Γαβρινο, Степан), ταγματάρχης, № 7500, 12 Ιανουαρίου 1846.
27. Δράκος Κωνσταντίνος του Ευσταθίου (Драко, Константин Евстафьевич), πλωτάρχης, № 3362; 12 Δεκεμβρίου 1817.
28. Δρακόπουλος Νικόλαος του Παντελή (Дракопуло, Николай Пантелеймонович), πλωτάρχης, № 9427, 26 Νοεμβρίου 1854.
29. Δρακόπουλος Παντελής του Νικολάου (Дракопуло, Пантелей Николаевич), αντιπλοίαρχος, № 2032, 26 Νοεμβρίου 1808.
30. Ενδόγουρος (Ενδόγουρος?) Ιωάννης του Ανδρέα (Ενдогуров, Иван Андреевич), πλωτάρχης, № 8326, 26 Νοεμβρίου 1849.
31. Ενδόγουρος (Ενδόγουρος?) Νικόλαος του Ιωάννου (Εндогуров, Николай Иванович), πλωτάρχης, № 1435; 26 Νοεμβρίου 1802.

Γράμματα Ι Κ

32. Ιερόμουσος Κωνσταντίνος του Αθανασίου (Иерамуза, Константин Афанасьевич), πλοίαρχος, № 3241, 26 Νοεμβρίου 1816.
33. Κακοράκης (Κοκοράκης?) Ιγκόρ (Какораки, Егор), συνταγματάρχης, № 5234, 1 Δεκεμβρίου 1835.
34. Καλαγεώργης (Καραγιώργης) Αλέξανδρος του Ιωάννου (Калагеоргий (Καραγεоргий), Александр Иванович), συνταγματάρχης, № 6201, 11 Δεκεμβρίου 1840.
35. Καλαμάρας Δημήτριος του Κωνσταντίνου (Κаламара, Дмитрий Константинович), συνταγματάρχης, № 2089, 26 Νοεμβρίου 1809.
36. Καμάρας Μιχαήλ του Ιωάννου (Καμαρασ, Михаил Иванович), λοχαγός, № 6673, 5 Δεκεμβρίου 1841.
37. Καμάρας Νικόλαος του Ηλία (Καμαρασ, Николай Ильич), αντιπλοίαρχος, № 7505, 12 Ιανουαρίου 1846.
38. Καμάρας Παύλος του Ηλία (Καμαρασ, Павел Ильич), πλοίαρχος, № 5982, 3 Δεκεμβρίου 1839.
39. Καρανίκας Σπυρίδων του Βαρθολομαίου (Κараника, Спиридон Варфоломеевич), συνταγματάρχης, № 5375, 6 Δεκεμβρίου 1836.
40. Καστριώτης Γρηγόρης του Βασιλείου (Καστριот, Григорий Васильевич), συνταγματάρχης, № 3104, 26 Νοεμβρίου 1816.
41. Κατσώνης Λάμπρος του Δημητρίου (Κачиони, Ламбро Дмитриевич); συνταγματάρχης, № 755 (402), 8 Σεπτεμβρίου 1790.
42. Κατσώνης Λυκούργος του Λάμπρου (Κачиони, Ликург Ламбрович), συνταγματάρχης № 8650; 26 Νοεμβρίου 1851.
43. Κεφαληνός Μιχαήλ του Ιωάννου (Чефалиано, Михаил Иванович), πλοίαρχος, № 931 (505), 31 Αυγούστου 1792.
44. Κοκοράκης Ανδρέας του Χριστόφορου (Κοκοραки, Андрей Христофорович), πλωτάρχης, № 6121, 3 Δεκεμβρίου 1839.
45. Κοκοράκης Νικόλαος του Χριστόφορου (Κοκοραки, Николай Христофорович), πλωτάρχης, № 6623, 5 Δεκεμβρίου 1841.
46. Κωνσταντόπουλος Ιγκόρ (Константинопуло, Егор), λοχαγός, № 2267, 26 Νοεμβρίου 1810.

47. Κοντογούρης (Κανταγούρης) Ιωάννης του Νικολάου¹⁵ (Кондогури (Кандагури), Иван Николаевич), πλωτάρχης, № 9534, 6 Δεκεμβρίου 1854.
48. Κωνσταντουλάκης Γεώργιος του Δημητρίου (Κοстандулаки, Георгий Дмитриевич), συνταγματάρχης, № 7765, 26 Νοεμβρίου 1847.
49. Κρίτσκης Αλέξανδρος του Βασιλείου (Критский, Александр Васильевич), συνταγματάρχης, 25 Φεβρουαρίου 1907.
50. Βασίλειος του Βασιλείου (Критский, Василий Васильевич), συνταγματάρχης, № 9276, 26 Δεκεμβρίου 1853.
51. Κρίτσκης Νικόλαος του Δημητρίου (Критский, Николай Дмитриевич), αντιπλοίαρχος, № 3844, 12 Δεκεμβρίου 1824.
52. Κουμάνης Μιχαήλ του Νικολάου (Κумани, Михаил Николаевич), πλωτάρχης, № 2249, 26 Νοεμβρίου 1810.
53. Κουμάνης Νικόλαος του Μιχαήλ (Κумани, Николай Михайлович), συνταγματάρχης, № 6462, 5 Δεκεμβρίου 1841.
54. Κουμάνης Νικόλαος του Πέτρου (Κумани, Николай Петрович), πλοίαρχος, № 717, 10 Δεκεμβρίου 1789.
55. Κουρούτας Δημήτριος του Δημητρίου (Κурута, Дмитрий Дмитриевич), συνταγματάρχης, № 2102, 26 Νοεμβρίου 1809.
56. Κούτρος Αθανάσιος του Συνοδινού (Κутров, Афанасий Синадинович), πλωτάρχης, № 10127, 26 Νοεμβρίου 1858.
57. Κούτρος Κωνσταντίνος του Συνοδινού (Κутров, Константин Синадинович), πλωτάρχης, № 7089, 4 Δεκεμβρίου 1843.
58. Κυπριανός Αλέξανδρος (Κиприянов, Александр), υποστράτηγος, № 5360, 6 Δεκεμβρίου 1836 .

Γράμμα Λ

59. Λάππας Πέτρος του Παύλου (Лаппа, Пётр Павлович), συνταγματάρχης, № 4068, 26 Νοεμβρίου 1827.
60. Λέλλης θεόδωρος του Παντελή (Лелли, Фёдор Пантелеевич), πλωτάρχης, № 543 (265), 31 Ιουλίου 1788.

¹⁵ Ναύαρχος ήρωας του Κριμαϊκού πολέμου, βλ. φωτογραφία του στο *Греки Крыма В XVIII - начале XXI ВВ*, Συμφερόπολη 2004, σελ. 14.

Γράμμα Μ-Ν

61. Μαυροκορδάτος Κάρολος του Στεφάνου (Маврокордато, Карл Степанович), συνταγματάρχης, № 8393, 26 Νοεμβρίου 1850.
62. Μαυρομιχάλης Στέφανος (Мавромихали, Степан), συνταγματάρχης, № 1025, 26 Νοεμβρίου 1793.
63. Μαζαράκης Ιγκόρ του Ιωάννου (Мазараки, Егор Иванович), ταγματάρχης, № 7469, 12 Ιανουαρίου 1846.
64. Μαζαράκης Συμεών του Συμεών (Мазараки, Семён Семёнович), λοχαγός, № 2822, 6 Φεβρουαρίου 1814.
65. Μαλανδράκης Νικόλαος του Γεωργίου (Маландраки, Николай Георгиевич), λοχαγός, № 7520, 12 Ιανουαρίου 1846.
66. Μαγκανάρης Ιγκόρ του Παύλου (Манганари, Егор Павлович), πλοίαρχος, № 6473, 5 Δεκεμβρίου 1841.
67. Μαγκανάρης Ιωάννης του Παύλου (Манганари, Иван Павлович), αντιπλοίαρχος, № 7645, 1 Ιανουαρίου 1847.
68. Μαγκανάρης Μιχαήλ Παύλου¹⁶ στον Ρωσο-Τουρκικό πόλεμο 1828-29.
69. Μάνθος Ματθαίος του Αθανασίου (Манто, Матвей Афанасьевич), συνταγματάρχης, № 8879, 1 Φεβρουαρίου 1852.
70. Μάρτης Ιγκόρ του Βασιλείου (Мартис, Егор Васильевич), λοχαγός, № 7107, 4 Δεκεμβρίου 1843.
71. Μελησηνός Αλέξιος του Πέτρου (Мелиссино, Алексей Петрович), συνταγματάρχης, № 815 (428), 25 Μαρτίου 1791.
72. Μεταξάς Ιγκόρ του Παύλου (Метакса, Егор Павлович), υποπλοίαρχος, № 1898, 26 Νοεμβρίου 1807.
73. Μεταξάς Χριστόφορος του Αναστασίου (Метакса, Христофор Анастасьевич), πλωτάρχης, № 3531, 6 Ιουνίου 1821.
74. Μοτσενίγος Δημήτριος του Αναστασίου (Моцениго, Дмитрий Анастасьевич), πλωτάρχης, № 6899, 3 Δεκέμβριος 1842.
75. Νικηφοράκης Ιγκόρ του Εμμανουήλ (Никифораки, Егор Мануйлович), λοχαγός, № 6131, 3 Δεκεμβρίου 1839.

¹⁶ Δεν έχει καταχωρηθεί στους ρωσικούς καταλόγους από σφάλμα, βλ. Γ. Πριάχιν *Οι Έλληνες ναυτικοί Μαγκανάρη στην ιστορία της παγκόσμιας υδρογραφίας του Ρωσικού Πολεμικού Ναυτικού το 19^ο αι.*, Πρακτικά 1^{ου} Ελληνο-Ρωσικού Φόρουμ, Αθήνα 2009, σελ. 144.

Γράμμα Ο Π

76. Οικονόμου Ιγκόρ του Αντωνίου (Икономов, Егор Антонович), ταγματάρχης, № 1638 (668), 12 Ιανουαρίου 1806.
77. Οστρένος Θεοφάνης του Χριστοφόρου (Острено, Феофан Христофорович), αντιπλοίαρχος, № 9944, 26 Ιανουάριος 1856.
78. Παλαιολόγος Αναστάσιος του Εμμανουήλ (Палеолог, Анастасий Эммануилович), αντιπλοίαρχος, № 2225, 26 Νοεμβρίου 1810.
79. Παλαιολόγος Δημήτριος του Μάρκου (Палеолог, Дмитрий Маркович), πλωτάρχης, № 4129, 26 Νοεμβρίου 1827.
80. Παλαιολόγος Ιωάννης του Νικολάου (Палеолог, Иван Николаевич), ταγματάρχης, № 7071, 4 Δεκεμβρίου 1843.
81. Παλαιολόγος Χριστόφορος του Παύλου (Палеолог, Христофор Павлович), συνταγματάρχης, № 7570, 1 Ιανουαρίου 1847.
82. Παναφύλλος Θεόδωρος του Αναστασίου (Панафилло, Фёдор Анастасьевич) συναντάται και ως Παπαφίλος Θεόδωρος του Χριστιανού (Папафило, Фёдор Христианович), πλωτάρχης, № 1610, 26 Νοεμβρίου 1804.
83. Παπαφίλος Μιχαήλ του Δημητρίου (Папафилов, Михаил Дмитриевич), λοχαγός, № 8302, 26 Νοεμβρίου 1849.
84. Παπαγεωργίου Δημήτριος του Ιγκόρ (Папаегоров, Дмитрий Егорович), πλωτάρχης, № 9978, 26 Νοεμβρίου 1856.
85. Παπαγεωργίου Ιγκόρ του Δημητρίου (Папаегоров, Егор Дмитриевич), πλωτάρχης, № 2360, 26 Νοεμβρίου 1811.
86. Παπαδόπουλος Σπήλιος (Σπυρίδων) του Αναστασίου (Папандопуло, Спилий (Спиридон) Анастасьевич), πλωτάρχης, № 1602, 26 Νοεμβρίου 1804.
87. Παπαδόπουλος Παпандопуло, Χριστοφορ Егорович; майор; № 7495; 12 января 1846.
88. Παπαδόπουλος Γρηγόριος του Ανδρέα (Ποпандοпуло, Григорий Андреевич), υποπλοίαρχος, № 3431, 15 Φεβρουαρίου 1819.
89. Παπαδόπουλος Ιωάννης του Γρηγορίου (Ποпандοпуло, Иван Григорьевич), πλωτάρχης, № 9909, 7 Απριλίου 1856.
90. Παπαδόπουλος Κωνσταντίνος του Ιγκόρ (Ποпандοпуло, Константин Егорович), πλωτάρχης, № 8503; 26 Νοεμβρίου 1850.

91. Παπαδόπουλος Εμμανουήλ του Γρηγορίου (Ποπανδοπουλο, Эммануил Григорьевич), υποστράτηγος, № 1829, 26 Νοεμβρίου 1807.
92. Παπασταύρος Ιωάννης του Δημητρίου (Παπασταυρο, Иван Дмитриевич), πλωτάρχης, № 1612, 26 Νοεμβρίου 1804.
93. Παπαχρήστος Γρηγόριος του Αργυρίου (Παπαχριστο, Григорий Аргирович), πλωτάρχης, № 3689, 13 Φεβρουαρίου 1823.
94. Πασχάλης Αντώνιος του Παύλου (Πασхали, Антон Павлович), πλωτάρχης, № 2365, 26 Νοεμβρίου 1811.
95. Πασχάλης Ιωάννης του Μάρκου (Πασхали, Иван Маркович), συνταγματάρχης, № 8222, 26 Νοεμβρίου 1849.
96. Πατανιώτης Κωνσταντίνος του Γεωργίου (Πατаниоти, Константин Юрьевич), αντιπλοίαρχος, № 1862, 26 Νοεμβρίου 1807.
97. Πατανιώτης Νικόλαος του Γεωργίου (Πατаниоти, Николай Юрьевич), λοχαγός, № 2281, 26 Νοεμβρίου 1810.
98. Παλεγκρίνης Ιωάννης (Πеллегрини, Иван), λοχαγός, № 651 (336), 22 Αυγούστου 1789.
99. Πούλος Αλέξανδρος του Παύλου (Πулло, Александр Павлович), συνταγματάρχης, № 4590, 16 Δεκεμβρίου 1831 .
100. Πούλος Νικόλαος του Παύλου (Πулло, Николай Павлович), λοχαγός, № 5669, 1 Δεκεμβρίου 1838 .

Γράμμα Ρ

101. Ραφτόπουλος Γρηγόριος του Αναστασίου (Ραφτοпуло, Григорий Анастасьевич), πλωτάρχης, № 8745, 26 Νοεμβρίου 1851.
102. Ραφτόπουλος Κωνσταντίνος του Αθανασίου (Ραфтопуло, Константин Афанасьевич), συνταγματάρχης, № 7429, 12 Ιανουαρίου 1846.
103. Ρεβελιώτης Θεοδόσιος του Δημητρίου (Ревелиоти, Феодосий Дмитриевич), συνταγματάρχης, № 3399, 15 Φεβρουαρίου 1819.
104. Ρίζος Αύγουστος του Αλέξανδρου (Ризо, Август Александрович), ; ταγματάρχης, № 6088, 3 Δεκεμβρίου 1839.
105. Ρίζος Γεώργιος (Ризо, Георгий), υπασπιστής στολίσκου, № 193 (165), 8 Σεπτεμβρίου 1772.

106. Ρίζος Λάμπρος του Αχιλλέα (Ризо, Ламбро Ахиллович), λοχαγός, № 10179, 26 Νοεμβρίου 1859.

Γράμμα Σ Τ

107. Σάλλος Ιωάννης του Ιγκόρ (Саллос, Иван Егорович), συνταγματάρχης, № 6428, 5 Δεκεμβρίου 1841.
108. Σαμαρτζής Ιωάννης του Ιωάννη (Самаржи, Иван Иванович), συνταγματάρχης, № 9381, 26 Νοεμβρίου 1854.
109. Σάλτης (Ψάλτης?) Γεώργιος του Δημητρίου (Сальти, Георгий Дмитриевич), ταγματάρχης, № 7494, 12 Ιανουαρίου 1846.
110. Σάλτης (Ψάλτης?) Κωνσταντίνος του Δημητρίου (Сальти, Константин Дмитриевич), υποπλοίαρχος, № 1677, 5 Φεβρουαρίου 1806.
111. Σαραντινάκης Βασίλειος του Κωνσταντίνου (Сарандинаки, Василий Константинович), συνταγματάρχης, № 7424, 12 Ιανουαρίου 1846.
112. Σαραντινάκης Βλαδίμηρος του Ιωάννη (Сарандинаки, Владимир Иванович), συνταγματάρχης, 3 Απριλίου 1917.
113. Σαραντινάκης Ευστάθιος του Παύλου (Сарандинаки, Евстафий Павлович), αντιπλοίαρχος, № 934 (508), 31 Αυγούστου 1792.
114. Σαράντος Ιωάννης του Παύλου (Сарандо, Иван Павлович), ταγματάρχης, № 8969, 1 Φεβρουαρίου 1852.
115. Σπορίτης Εμμανουήλ του Θεόδωρου (Спорити, Эммануил Фёдорович), ταγματάρχης, № 1623, 26 Νοεμβρίου 1804.
116. Σταυράκης Μιχαήλ του Ιωάννου (Ставраки, Михаил Иванович), πλωτάρχης, № 7366, 17 Δεκεμβρίου 1844.
117. Σταυράκης Ζαχαρίας του Χριστόφορου (Ставраков, Захар Христофорович), συνταγματάρχης, № 3809, 12 Δεκεμβρίου 1824.
118. Σταυράκης Συμεών του Χριστόφορου (Ставраков, Семён Христофорович), συνταγματάρχης, № 1970 (878), 20 Μαρτίου 1808.
119. Σταμάτης Νικόλαος (Стамати, Николай), αντιπλοίαρχος, № 2342, 26 Νοεμβρίου 1811.
120. Σταμάτης Στέφανος του Μιχαήλ (Стамати, Степан Михайлович), λοχαγός, № 8786, 26 Νοεμβρίου 1851.

121. Σωτήρης Ιγκόρ του Νικολάου (Сотири, Егор Николаевич), πλωτάρχης, № 9525, 26 Νοεμβρίου 1854.
122. Σωτήρης Σπυρίδων του Νικολάου (Сотири, Спиридон Николаевич), πλωτάρχης, № 8262, 26 Νοεμβρίου 1849.
123. Τομάτης (Θωμάκης?) Θωμάς (Томатис, Томас), συνταγματάρχης, № 1192 (623), 26 Νοεμβρίου 1795.
124. Τριανταφύλλου (Τριαντάφυλλος?) Μιχαήλ του Ισιδώρου (Трандафилов, Михаил Сидорович), ταγματάρχης α' τάξεως, № 1243, 26 Νοεμβρίου 1795.
125. Τουρποβίτης Γεώργιος του Θεοδώρου (Турповити, Георгий Фёдорович), συνταγματάρχης, № 999, 26 Νοεμβρίου 1792.
126. Τσαμουτάλης Μιχαήλ του Στέφανου (Цамутали, Михаил Степанович), υποπλοίαρχος, № 3273, 26 Νοεμβρίου 1816.
127. Τσαμουτάλης Νικόλαος του Στέφανου (Цамутали, Николай Степанович), υποπλοίαρχος, № 2038, 26 Νοεμβρίου 1808.
128. Τσελέπης Μιχαήλ του Δημητρίου (Целепи, Михаил Дмитриевич), πλωτάρχης, № 3612, 16 Δεκεμβρίου 1821.
129. Τσουκάτος Ιγκόρ του Γαβριήλ (Цукато, Егор Гаврилович), ταγματάρχης β' τάξεως, № 625 (309), 14 Απριλίου 1789.
130. Τσουκάτος Νικόλαος του Ιγκόρ (Цукато, Николай Егорович), υποστράτηγος, № 6690 3 Δεκεμβρίου 1842.
131. Τσάτς (Τάτσης?) Θεοδόσιος του Ιωάννου (Цац, Феодосий Иванович), πλοίαρχος, № 3045, 26 Νοεμβρίου 1816.

Γράμμα Χ Ψ

132. Χωμοτιάνος Γαβριήλ του Πατάπιου (Хомотьяно, Гавриил Потапович), αντιπλοίαρχος, № 8674, 26 Νοεμβρίου 1851.
133. Χωμοτιάνος Πάφης του Λεόντειου (Хомотьяно, Пафин (Пофит) Леонтьевич), πλωτάρχης, № 663 (348), 28 Αυγούστου 1789.
134. Ψαρός Αντώνιος του Κωνσταντίνου (Псаро, Антон Константинович), υποπλοίαρχος, № 139 (118), 9 Ιουλίου 1771.
135. Ψωμάς Ιγκόρ του Πέτρου (Псомас, Егор Петрович), πλωτάρχης, № 2247, 26 Νοεμβρίου 1810.

IV. Παρατηρήσεις Καταλόγου Ελλήνων αξιωματικών.

Μελετώντας τον κατάλογο των Ελλήνων αξιωματικών, που έλαβαν το ανώτερο παράσημο του Τάγματος των Ιπποτών Αγ. Γεωργίου 4^{ης} Τάξεως, μπορούμε να κάνουμε μερικές ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις.

Η κατανομή που προκύπτει, όταν κατανέμομε τους Ιππότες κατά τους αιώνες μέσα στους οποίους έλαβαν το παράσημο είναι η ακόλουθη:

Στον 18^ο αιώνα έλαβαν το παράσημο 18 Έλληνες, δηλαδή το 13.4% του συνόλου των τιμηθέντων του Καταλόγου, 115 (86.45%) τον 19^ο και 2 (0,15%) τον 20^ο αιώνα. Εδώ πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η καθιέρωση του παρασήμου του Τάγματος του Αγ. Γεωργίου έγινε το Δεκέμβριο του 1769 και επομένως οι πρώτοι Ιππότες του Τάγματος αυτού αναλογούν στο τελευταίο τρίτο του 18^{ου} αιώνα.

Εξάλλου, πρέπει να σημειωθεί ότι οι Έλληνες που μετανάστευσαν στη Ρωσία από το 1775 και έπειτα, εγκαταστάθηκαν στη νέα πατρίδα, αποκαταστάθηκαν κοινωνικά και δημιούργησαν απογόνους. Επομένως, το 19^ο αιώνα πολλαπλασιάστηκαν και είναι φυσικό ένας μεγαλύτερος αριθμός Ελλήνων να σταδιοδρόμησαν στο ρωσικό στράτευμα. Σχεδόν όλοι οι Έλληνες είχαν λάβει τη ρωσική υπηκοότητα και η κατάταξη στο στράτευμα ήταν ευκολότερη, οπότε το στατιστικό δείγμα του 19^{ου} αιώνα φυσιολογικά είναι μεγαλύτερο.



Η αναφορά δύο μόνον τιμηθέντων τον 20^ο αιώνα δεν πρέπει να προκαλεί εντύπωση, γιατί αφενός μεν οι Κατάλογοι θεωρούνται ελλιπείς για την περίοδο

αυτή και επίσης το καταγραφόμενο χρονικό διάστημα των 17 πρώτων ετών του αιώνα είναι πολύ περιορισμένο.

Μια σημαντική παρατήρηση μπορεί όμως να γίνει με κριτήριο την περίοδο παρασημοφορήσεως. Η μελέτη του καταλόγου με αυτό το κριτήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο μεγαλύτερος αριθμός Ελλήνων Ιπποτών τιμήθηκε κατά την περίοδο 1806-1808 (13 αξιωματικοί, δηλαδή το 9,7%), δηλαδή την περίοδο του Ρωσο-Τουρκικού πολέμου (1806-1807) και ακολουθεί ο δεύτερος μεγαλύτερος αριθμός (10 αξιωματικοί, 7.4%) κατά τον Κριμαϊκό πόλεμο (1853 -1855).

Επομένως, από την αμέσως παραπάνω επεξεργασία φαίνεται ότι η συμμετοχή των ελληνικής καταγωγής Ρώσων αξιωματικών (αλλά και γιατί όχι και των υπαξιωματικών-στρατιωτών) αναλογικά ήταν η μεγαλύτερη στους αναφερθέντες δύο πολέμους του 19^{ου} αιώνα. Τούτο, αν οι πιο πάνω αριθμοί θεωρηθούν αντιπροσωπευτικοί, που είναι γεγονός πολύ πιθανό.

Συμπερασματικά διαπιστώνεται ότι, δεδομένης της προέλευσης του μεγαλύτερου μέρους του ελληνικού στοιχείου στη νέα Ρωσία, συναφούς δηλαδή με τη στρατιωτική σταδιοδρομία κυρίως (οι περισσότεροι είχαν πολεμήσει στον Α' και Β' Ρωσοτουρκικό πόλεμο), μεγάλο μέρος συνέχισε κατά το 18^ο και 19^ο αιώνα την ένταξη στις ρωσικές ένοπλες δυνάμεις, όπου διακρίθηκε ιδιαίτερα, αναγνωρίστηκαν οι υπηρεσίες των. Επιβεβαίωση του ισχυρισμού είναι το γεγονός ότι τιμήθηκαν από την τσαρική ηγεσία με τα ανώτερα στρατιωτικά παράσημα.

Εξάλλου, ή επιτυχημένη στρατιωτική σταδιοδρομία Ελλήνων (ή ελληνικής καταγωγής) αξιωματικών στο ρωσικό στράτευμα καταξιώνεται και με τον Κατάλογο τιμηθέντων με το παράσημο 3^{ης} Τάξεως, όπως παρουσιάζεται στο Παράρτημα. Πέρα όμως από το σημαντικό ιστορικό γεγονός αυτό καθ' εαυτό, η αξία του Καταλόγου ενισχύεται από την καταγραφή σ' αυτόν 4 αξιωματικών που είχαν ήδη λάβει και το Σταυρό της 4^{ης} Τάξεως (Αλεξιανός Παναγιώτης, Γσουκάτος Γεώργιος, Μπερνάρδος Παντελεήμων και Κουρούτς Δημήτριος) και του Πέτρου Μελησινού, πατέρα του τιμηθέντος με το σταυρό 4^{ης} Τάξεως Μελησηνού Αλέξιου.

Η παρουσίαση των Ελλήνων Ιπποτών του ανώτερου στρατιωτικού παρασήμου του Τάγματος των Ιπποτών του Αγ. Γεωργίου, χάρις στις ιστορικές πληροφορίες που παρέχουν τα Ρωσικά Αρχεία, προσβάσιμα σήμερα στους ερευνητές, αποτελεί την ευκαιρία για την ιστορική καταγραφή του ίχνους και των υπηρεσιών των άξιων αυτών Ελλήνων. Και η Ελληνική ιστοριογραφία τους οφείλει ασφαλώς την αναγνώριση και την καταγραφή τους στα κατάστιχά της!



ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Έλληνες Ιππότες
του στρατιωτικού Τάγματος του Αγ. Γεωργίου 3^{ης} Τάξεως
(1770-1914)¹⁷

1. Μελησινός Πέτρος του Ιωάννη - Мелиссино Петр Иванович (27.8.1770)
2. Αλεξιανός Παναγιώτης του Παύλου - Алексиано Панаиоти (26.11.1777)
3. Κουρής Ιωάννης του Ονούφριου - Курис Иван Онуфриевич (2.9.1793)
4. Βαρδάκος Πέτρος του Γρηγορίου - Бардаков Петр Григорьевич (15.9.1794)
5. Δούκας Ηλίας του Μιχαήλ - Дука Илья Михайлович (26.4.1807)
6. Τσουκάτος Γεώργιος του Γαβριήλ - Цукато Егор Гаврилович (8.1.1810)
7. Μπερνάρδος Παντελεήμων του Γεωργίου - Бенардос Пантелеймон Егорович (20.3.1813)
8. Βλαστός Μάξιμος - Власов Максим Григорьевич (3.9.1813)
9. Κουρούτας Δημήτριος του Δημητρίου - Курута Дмитрий Дмитриевич (7.8.1831)
10. Αλιμπράντης Ιωάννης του Πέτρου - Липранди Иван Петрович (18.10.1831)

¹⁷ Επεξεργασία Π. Στάμου από τον Κατάλογο των Μελών του Τάγματος Αγ. Γεωργίου στη Σελίδα των Μελών <http://george-orden.narod.ru/ordgrg3st.html>